

**ARBETSMARKNADS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 21/2002 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lagar
om ändring av lagen om finansiering av arbets-
löshetsförmåner och av 12 c § lagen om pension
för arbetstagare**

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 november 2002 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och av 12 c § lagen om pension för arbetstagare (RP 243/2002 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet skall lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anja Kairisalo, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Pasi Järvinen, arbetsministeriet
- avdelningschef Christina Lindell, Pensionskyddscentralen
- jurist Olli Häkkinen, Folkpensionsanstalten

- överinspektör Niina Jussila, Försäkringsinspektionen
- forskningschef Hilikka Kostiainen, Statskontoret
- verkställande direktör Tapani Miettinen, Olyckfallsförsäkringsanstaltens förbund
- aktuarie Mikko Karpoja, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf
- jurist Janne Metsämäki, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jurist Juri Aaltonen, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- juris kandidat, ombudsman Johan Åström, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- ombudsman Mikko Räsänen, Servicearbetsgivarna rf
- chefsekonom Pasi Holm, Företagarna i Finland
- ordföranden för nätverket för arbetslösa i Europa Karl-Gustaf Kunnas, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner ändras så att en självrisk stadgas för arbetsgivaren såsom en del av finan-

sieringen av arbetslöshetsskyddets tilläggsdaggar.

I fråga om arbetslöshetsskyddets självrisk tillämpas samma principer som i fråga om arbets-

löshetspensionernas självrisk. Självriskpremie skall tillämpas på alla slag av arbetsgivare. Arbetsgivarens självrisk tillämpas från år 2009 och den gäller personer födda 1950 eller senare i fråga om vilka arbetslöshetsskyddets tilläggsdagar ersätter arbetslöshetspensionen. Självriskpremien uppbäras i sådana fall då en av arbetsgivaren uppsagd person blir berättigad till arbetslöshetsskyddets tilläggsdagar. Självrisk för utkomstskyddet för arbetslösa skall bestämmas på basen av arbetsgivarens lönesumma och den förmånsutgift som betalas till den uppsagda arbetstagaren. Självriskpremien stiger lineärt från noll till 80 procent av förmånsutgiften då lönesum-

man stiger från 1,3 miljoner euro till 20,8 miljoner euro.

Då arbetsgivarens självrisk tillämpas uppdelas arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie i en grundpremie och en tilläggsdagspremie. Grundpremien är på samma sätt som arbetsgivarens nuvarande arbetslöshetsförsäkringspremie graderad. Tilläggsdagspremien sjunker dock från fullt belopp till en fjärdedel då lönesumman stiger från 1,3 miljoner euro till 20,8 miljoner euro. Den utestående delen finansieras genom arbetsgivarens självriskpremie.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2003.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen men med anmärkningarna och ändringsförslagen nedan.

Finansieringen av utkomstskyddet för arbetslösa grundar sig på kollektiva premier och det nuvarande systemet innehåller inte något sådant individuellt arbetsgivaransvar som tillämpas inom pensionssektorn. Arbetsgivarens arbetslöshetspensionspremier bestäms helt och hållet utifrån lönebeloppet.

Genom förslaget överförs finansieringen av utkomstskydd för åldrande arbetslösa från pensionssystemet till arbetslöshetsförsäkringssystemet genom att skapa ett självrisksystem för finansieringen av arbetslöshetsskyddet. Detta system motsvarar stora arbetsgivares finansieringsansvar för arbetslöshetspensioner.

Syftet med att arbetsgivarens självriskpremie bestäms enligt upphovsprincipen är att vid sanering av personalstrukturen dämpa arbetsgivarens intresse av att säga upp äldre personer. Utskottet finner det viktigt att man på detta sätt också med ekonomiska styrmedel förbättrar äldre arbetstagares möjlighet att behålla sitt arbete. Samtidigt påpekar utskottet att om upphovsprin-

cipen också mera omfattande tillämpas när arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie bestäms kan detta bidra till att uppmuntra företag till att bygga ut en personalpolitik på lång sikt som satsar på att höja personalens kompetens och arbetshälsa.

I propositionen föreslås inte ändringar i graderingen av arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie. Den lönesumma enligt vilken premien är graderad har inte setts över sedan 1995, fördelningen av betalningsbördan mellan arbetsgivarna har förändrats och premien drabbar hårdare än vad som ursprungligen avsågs små och medelstora företag som har en stor sysselsättande effekt. Utskottet finner det angeläget att regeringen omedelbart vidtar åtgärder i syfte att inleda förhandlingar med arbetsmarknadsorganisationerna för att se över graderingsgränsen för arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie och därigenom återställa fördelningen av betalningsbördan mellan arbetsgivarna, i enlighet med det som ursprungligen avsågs.

Redovisning till statens pensionsfond av den andel som är avsedd för finansiering av arbetspensionstillägget

Finansieringen av arbetspensionstillägget har inte fastslagits heltäckande i fråga om personer

som arbetar hos en arbetsgivare som står utanför statsförvaltningen och som omfattas av statens pensionssystem. Det gäller till exempel personalen vid kommunala grundskolor och gymnasier och också personalen vid inrättningar som erhåller statsbidrag. Arbetsgivarna betalar på normalt sätt arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie och premierna samlas in i samband med olycksfallsförsäkringspremien via försäkringsbolagen till arbetslöshetsförsäkringsfonden. En adekvat andel av dessa premier redovisas dock inte till statens pensionsfond för finansieringen av pensionstillägget. Det har framhållits för utskottet att flera miljoner euro inte redovisas per år.

Utskottet anser det viktigt att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att, i enlighet försäkringsprincipen, rikta en del av de medel, som burits upp i form av arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremier för personer som omfattas av statens pensionsskydd, till statens pensionsfond för finansiering av arbetspensionstillägget. Betydelsen av detta accentueras om statens ämbetsverk och affärsverk på grund av självriskpremien i framtiden också skall betala arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie.

Vissa finansiella arrangemang under omläggningen

Förslaget innehåller inte heltäckande bestämmelser om finansieringen av det arbetskraftspolitiska vuxenutbildningsstödet eller ersättning för uppehälle och inte om det förfarande som skall följas. Denna fråga bör regleras i lag. Syf-

tet är dessutom att i fråga omförfarandet vid utbetalning av det förskott på utbildningsstödet som erläggs som förtjänststöd från början av 2004 övergå till praxis som gäller arbetslöshetsdagpenning. För finansieringen av dessa förmåner föreslår utskottet att en övergångsbestämmelse intas i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om offentlig arbetskraftsservice, enligt vilken 30 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning avsedd finansiering under 2003 skall tillämpas på finansieringen av studiesociala förmåner och övriga ersättningar för uppehälle som Folkpensionsanstalten betalar. Utskottet finner det angeläget att regeringen omedelbart utreder hur de bestämmelser om finansieringen som behövs, på ett bestående sätt genomförs från och med ingången av 2004.

Riksdagen behandlar just nu ett förslag till lag om Utbildningsfonden. Enligt lagens ikraftträdelsebestämmelse kan avgångsbidrag fortfarande betalas på basis av ett anställningsförhållande som upphört före den 1 januari 2003 och vuxenutbildningstillägget till avgångsbidraget på basis av utbildning som inletts före den 1 januari 2003. För att säkra finansieringen av dessa förmåner bör en ikraftträdelsebestämmelse om detta läggas till förslaget till lag om ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner.

Utlåtande

Arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet föreslår som sitt utlåtande

att social- och hälsovårdsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 10 december 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
medl. Tuula Haatainen /sd
Pertti Hemmilä /saml
Leea Hiltunen /kd
Anne Holmlund /saml
Kyösti Karjula /cent

Esa Lahtela /sd
Pertti Mäki-Hakola /saml
Håkan Nordman /sv
Pirkko Peltomo /sd
Tero Rönni /sd
Jaana Ylä-Mononen /cent

ApUU 21/2002 rd — RP 243/2002 rd

ers. Matti Kangas /vänt.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.